

Օրոտորդին համար 1 զորութե
կը ծախուի :
Դռանուցման ատողը ստաջիկ
անդամի համար 3 զըշը - երկը-
րորդին 2 զըր - եւ աւելի ան-
գամներու համար ուրիշ սա-
կարաններ կը կոչայ .
Դռանակը եւ ուրիշ զրուծիւնը
պէտք է զրիկել քննաձայնար
Եօդուշու Դռանսքեան խան 4
թիւ սննտաւոր , Օգուէն խոճա-
սարեան անտաւն :

Այս կարգադրութիւնն աւելաց
հանդիմանութիւնս արժեքն ունի

մեծ և օգտակար ծառայութիւններ կը մատուցանէ, իրեն ծանօթացած իրողութեանը վրայ հիմնելով կանխատեսութեամբ, ամեն չնչապակար և ձախարհ պատահականութեանց առաջին անգամը, որ անշուշտ կրելու դատապարտեալ է այն վաճառականութիւնը որ ըստ գիտաց կ'ընթանայ:

Առևտրական խորհրդարանաց գործառնութիւնէն և աշխատութիւնէն յառաջ եկած ու սաացած փորձառութիւններն, և գործող վերայ ունեցած վարչական իշխանութիւններն, ամենամեծ հեղինակութիւն մը կ'ընծայէ իրենց՝ արուեստից և վաճառականութեան կատարելագործութեանը վերաբերութիւն ունեցող ամեն բաներու, ինչպէս նաև առևտրական օրէնսդրութեան զանազան մասերուն մէջ ներմուծել ու զուտած փոխութեանը նկատմամբ:

Ամեն կառավարութիւն կը ճանչէ՝ նոցա այս իրաւունքն և ձեռնհասութիւնը, և այս կարգի դործող վերաբերեալ բոլոր խնդիրներն անխտիր ամենք քննութեանն ու խորհրդակցութեանն ենթարկելով, իրենց օգտակար և շահաւէտ նկատելով ըրած առաջարկութիւններն ալ կ'ընդունի: Այս խորհրդարաններն իրենց կարծիքը կ'ըստ մաքսագնաց (մարիֆա) տրոյ, արուեստից և վաճառական նութեան օգուտներն խոստացող բոլոր շինութեանց ու ձեռնարկութեանց, այդպիսիք են ջրանցքի նաւարկութեան, նաւահանգստին, հաղորդակցութեան ճամբաներուն լիցիտարութեան ևն. ևն. այս տեսակ վաճառականութեան վերաբերեալ բոլոր իրաց վրայ կարծիք կը յայտնեն: Ասկէց զատ Պորտաներու հաստատութեան փոխանակարաց և միջնորդաց գործակալութեան, փոխադրութեան սակագնաց, գրաստանի հաստատութեան առաջարկութեանց, վերջապէս վաճառականութեան ու արուեստից վերաբերեալ վարչական կարողութեանց ամեն կետերու վրայ կը փութան իրենցմէ խորհուրդ հարցնելու:

Առևտրական խորհրդարանաց կողմնակերպութեանը սոյն համառօտ նկարագիրն կարծեմք բուական է ցոյց տալ թէ որչափ փոփոքրիկ է այս տեսակ կարգադրութեան մը նաև մեր երկրին մէջ ալ բնութիւնը ու հիմնադրուիլը: Կառավարութիւնը երբեմն կ'Պաշտօն մէջ առևտրական խորհրդարանի մը հիմնադրութեանը ըսկըքունքն ընդունելէ: Ասի երբոր անգամ մը հաստատուի, անմիջապէս Տնտեսութեան բոլոր առևտրական գլխաւոր քաղաքներու մէջ հետզհետէ տարածել հիմնարկել ձեռնարկելու է:

Մեծուպս կը փափաքեմք որ այդպիսի ձեռնարկութեան մը առաջարկը կարելի եղածին չափ շատով նորին ձեռք առնուի: Հաստ խիւ է միայն յոյս ածել զայս բարձր, Եւրոպայի և արևմտեան Եւրոպայի պաշտօնականութեան մէջ օրը մէկ նոր բարեկարգութիւններն երևելի կ'ընեն: Թէ ցոյց տրուի հաստատութեան մը, ձեռնարկութեան մը անշուշտ առևտրական գործող պոպոտ կ'ընի, որոյ գոյնաւորարգ տրու հարկ չեմք տեսներ: Այդպիսի գործողութիւնը կարգադրութեան մը կ'ընեն: Կայսրութիւնը օտար միջոցի համարուի: Լա թիւրքի

Բ. Գրան մատ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց նորնոր դեսպան Պ. ճօրճ Պօքրը ուրբաթ օր թրիւսթի շրջանում մայրաքաղաք Նախագահ:

Եւ նոյն շրջանում Պ. Թ. Թուպին ևս քաղաք հասաւ:
— Հասարակութիւնը կը շարունակէ տակաւին Շիրքէթի շրջանաց հանգստութեանը մասին անբաւական լինելուն դէմ ըրած արտոնջը: Միւս կողմէն ալ կուզեն որ կառավարութիւնը, այսպիսի օրական մեծագուծար հասոյթ մ'ունեցող ընկերութիւնը պարտաւորէ սակադինը նուազեցնելու, որն որ արդի բարձր գիներուն նայելով խիստ իրաւացի պահանջ մ'ընէ:

— Ամեն ոք կը յիշէ թէ վերջին տարափոխիկ ակտին ժամանակը, առողջապահական յանձնաժողովը խեղ մը բժիշկներ յատկացուցելէ հիւանդները խնամելու, որ բընականաբար իրենց սովորական ըզրազմունքը մէկդի թողլով, հիւանդութեանը ճարտկամանը դէմ մաքառելու կը պարտաւորէին:

Կիմանք այս անգամ թէ՛ տանց մեծ մասը իրենց իրաւունքն եղած արժանաւոր վարձատրութիւնը չեն ստացեր տակաւին:

— Քուրիէ կը ծանուցանէ թէ Պուլկարաց նորնոր Սգորապետին (էքսարք) հաստատութիւնը կայսրական հրամանաւ վաւերացուած լինելով, կառավարութեան հրամանաւ Պուլկարաց Օրթոդոքսի տաճարականից խորհրդոյ նախագահը հեռագիր մ'աղղընէ իւրին, առ Գեր. Աթիմա, Կ. Պօլիս զալ հաւիրելով:

— Պուլկարաց առժամանակեայ խորհրդոյ անգամ, և Յիւրպէի մեղրապօլիտ Գեր. Բայխիս, Երկր ու տաճարի հիւանդութեան մը յետոյ ուրբաթ գիշեր կը վախճանի յՕրթոքիւղ Գեր. Բախիս աղաւ Յոյն էր, բայց իւր արքայապետը ողջովը Պուլկարաց դատին պաշտպան հանդիսացած էր, կրէ Գուրիէ:

— Աւստրիաց-Օսմանեան պահանջ 7/12 միլիօն ֆրանքի կանխավճար մը յանձնաց կառավարութեան, Սոյն վախճանութեան պայմաններն հինգ շաբթի երեկոյն ըստարգրուեցան:

— Կերիկ թէ այս շաբթու ալ կարգը հաւ ծախողներուն եկեր է գողութեան զոհ երթալու:

Հինգ շաբթի օր մարդ մը Կ. Պօլսոյ ինժեներային հրապարակը հաւ ծախողի մը խանութը կը մտնէ, և քառասուն հաւ ու հինգ հեղեղահաւ կը զատէ, ամենքը մէկանց պարկի մը մէջ կը դնէ, և խանութին սպասաւոր տղան հանաւ անելով, գնացած տեղը ստակը իրեն վճարելու պայմանաւ, պարկը տղին ունը կը հանէ ու շտապ դաւթիկ կ'անցնի, Հոն չքեղ քաղցի մը դրանը առջը հասնելով, կը լինայ, մարդը պարկը կ'առնու տղին ունէն, և կը պատուիրէ որ քիւ մը սուրճ գալ ստուկը վճարելու համար, ու դռնէն ներս մտնելով անկողնի կ'ըլլայ, Տղան ծամու մը չափ սպասէ յետոյ, կը հարկադրի գնող մարդուն օրը ըլլալը հարցնել, ներսէն կը պատասխանեն թէ չեն ճանչեր այդպէս մարդ, որն որ հաւանա կանաբար մէկ գռնէն մտնելով միւս դռնէն դուրս ելէր գայեր Եր:

— Նմանապէս անցեալ երեք շաբթի գիշեր ալ մէկ քանի չարագործներ Պալքը բաղար հաւ ծախողի մը խանութը բռնաբարելով ներս կը մտնեն, և բազմաթիւ հաւեր գողնալով կ'առնուն կը քաշեն:

Հետեւալ օրը ոստիկանութիւնը զաւթի մէջ հաւ ու վառեակներ վիճակահանութեան գնող մարդ մը տեսնելով, իսկոյն ուշադրութիւնը յիշեալ անձին վրայ

կը դարձնէ, և զինքը հարցաքննելով բացատրութիւն կուզէ թէ ինչ կերպով, այդպիսի հաւ ունի ձեռքը, քանի որ ինքը հաւ մտնող մէկը չէ: Մարդը չիմի պատասխաններ տալուն վրայ, կը ձերբակալուի, և դատաւարներն լսելով անմիջապէս Պալքը բաղարի թափուքի խանութը մտնող գողերուն ընկերներէն ըլլալը կը խոստովանի:

— Կը հաւատեն թէ խումբ մը դրամատեարք կայսերական կառավարութեան 10 միլիօն ոսկոյ չափ, շահուոր պոպոտներով, փոխառութիւն մ'առնողներն են, այն պայմանաւ որ ծխախոտի տրոյ մենաշնորհն իրենց յանձնուի:

— Հալիմ բաշտ տեղեկութիւն տանելով թէ ինչպիսի շրջակայները անտառաւ լեռան մը վրայ 30ի չափ արջ կը գտնուին, երէկուան օրը առտրական Բօլիւսո շրջանում ճարձայ ելաւ որսորդութեան երթալու, իւր քեռորդին Օսման պէյն, իւր յատուկ բժիշկը, Բէշտա բաշա և բազմաթիւ անձինք ալ հետն առնելով:

— Ստոյգ սղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ, կըսէ Լեւոն թոյմըղ, Օսմանեան կայսրութեան պաշտօնական թերթը այսուհետեւ ամեն օր պիտի հրատարակուի, հիմնականէն աւելի մեծ գիրքով, խորագրութեանը համար ալ մեծ խնամք պիտի տարուի, և բաժանորդագրութիւնը տէրութեան բարձրագոյնաւորաց համար պարտաւորել պիտի լի ի:

— Տաճկերէն լեզուով խորագրեալ թժչկական լրագրի մը առաջին թիւն իւրիս էրաւ այս օրերս: Այս նոր թիւերը Հայտարար-Բաշայի հիւանդանոցին (թժչկականութեան գործնական դպրոցի) մէջ տպագրուած է:

— Երեքշաբթի աւուր հրատարակուած Տաճկական լրագրաց մէջ իւրիս և Եւրոպ-Շէշիթի երկաթ լիւնաց շինութեան պէտք եղած ծախսաց գուժարը հայտնային նշանակաւ կ'առաւարտ լինան նորագ յիշարութեան հանաւ: Օյլէ հիմ, ներս տակոնաց վճարմանը վերաբերեալ պաշտօնական ծանուցում մը կը տեսնուի:

— Չորեքշաբթի գիշեր Ուրաղարի արահին մէջ երթալական եղբայրութեան տուած պարտահանգստանալով և ցաւալի դէպքով մը խանգարել է, Բերայի 3—4 հոգի խանակեաց անձինք, բանի պարտահանգստանալու մասին կ'ուզեն, զորմեկուրց արքէրին և զինք խանութեանցը առանց արհաւիրելու:

Ասոր վրայ վճ մ'է կը բացուի, որ իսկոյն կուրի և հարուածելու կը փախուի, առանձնակներ ու դաշինք մը կը քաշեն, և հաղի թէ ոտակալութեան վրայ հաւեւ լինու խաւով լինան արարող խիւնին բռնելով ու արտաքսելով: Կարելի կը վերջանայ, Բաղմիթի անձինք օրը վերջիշտ պարտահանգստանալով, արքէրին և զինք խանութեանցը արհաւիրելու պատճառաւ, որն որ գոյնաւորի և անախտ տեսարան մ'ըլլալու լիւտ, նոյն գիշերուան հասոյթին անկ ունեցող խղճալեաց և կարօտեաց ալ մեծ գիւնաց մը լինելու պատճառ եղաւ:

— Երեքշաբթի օրը կին մը Սուլթան-Պաշայի կայսրանը թրամուկի կ'առնէ ինքն ծածանակ, դռնակին առջև մէկ քանի անձանց մէջ տեղ կը սեղմուի, բայց առանց ուշադրութիւն ընելու երբոր կ'անցնի ստոր գետինը կը դնէ, կը տեսնէ որ կուրծքի շրջանին վրայ կ'առնուած ըլլալով,

ճարին ալ ժամացոյցը չը կայ: Երեքշաբթի երեքշաբթի օրը կ'առնայ և վերան կ'առնուի ունեցող անձին, որն որ կ'առնէ ինչեւր վրայ էր, թէ Էն բռնելով, սպառնական ձայնով մը կ'ըսէ տնոր առնակներ:— Ժամացոյցս տնոր հիմա—մարդը այս խօսքին վրայ շիմեալով կամաց մը ոտքին տակը կը ձգէ ժամացոյցը ու կ'առնէ կը քալէ: Զատիկ կէտը սա է թէ յիշեալ անձը զինուորական պաշտօնակալ մ'է եղեր, կ'ըսէ Գուրիէ:

— Սոյնեալ ուրբաթ օր, Չապիլի մը քովի դաշնամուր մէկը կը դարնէ և վրան գիտուններուն ալ նոյն դաշնամուր սպառնալով որ իրեն չը մտնան, ճամբան կը շարունակէ, և վերջապէս Գալաթի քաղաք-Պաշը ըստած վաճառանոցին մէջէն անցած ատեն, խումբ մը Չապիլիէն իւր կողմէն պաշտօնակալ կը ձերբակալուի, և հարկ եղած տեղը կը յանձնուի:

— Պաշայ երկրթագնաց մեքենաբարձ կառքերն (լոքոմոթիւ) այս օրերս հասան, Նախա կ'իմանաւ թէ Էնգհանուր Տնտեսութեան հրաման ընդունելէ Բարիկէն Սիրքէթի-Իսկէթիէն մինչեւ Եւրոպայի գծին հաստաւոր շուտով լինալու, ուստի անընդհատ առաւելու կայսրանին շինութեանը կ'աշխատին, որոյ բացումը երեք շաբթիէն տեղի կ'ունենայ, Այս մասին գաւառներէն հասած լուրերն ալ գոհացուցիչ են: Պ. Պարիսոյ բարձրագոյն հրամանաց Դաշն կ'ապտէ Սէլանիկէն մինչեւ Միւսթիճա ձգուած 90 հազարաւոր միլիոն երկրորդութեան գծին հաստաւոր գործածութեան գնելու, կայսրաններն և բոլոր պէտք եղած նիւթերն աւելցող պատրաստ լինելով:

Տնտեսագնէն մինչեւ Անգլիա-Նուպոլիս ձգուած 175 հազարաւոր միլիոն գծին հաստաւոր ալ մինչեւ օգոստոս ամիսը աւարտելով կը պատրաստուի, և Անգլիան պոպոտէն մինչեւ Միւսթիճա ձգուելէ 230 հազարաւոր միլիոն գծին վրայ ճամբուն ուղղութեան և հարկութեան աշխատութիւններն ալ, Մէրիք գետին ողողմանը հակառակ, մինչեւ թոքի մը բաղարը Հոմա-Պալքանի ստորոտը շատ հաւանական է որ աւարտին:

Պ. Հիւր, Բարիլի մէջ յիշու լինաց յանձնաւորներուն և գործածութեան ընկերութեանը ներկայացուցեաց ըրած ժողովոյն ներկայ գտնուելէն յետոյ, միջնաւորի ճանրելի Պօլիս պիտի վերադառնայ կ'ըստին:

— Ահաւորի Բարեկենդանի նոր խալ մ'ալ: Անցեալ գիշեր Բերայի մեծ փողոցին խումբ մը գիմակաւորներ կ'անցնէին, սղոյմէ միւս ուղիով կ'երթարանք մտած, գլխուն վրայ ալ տեսալ տեսակ կերակուրներով ընտան խալը լսալով մը երեքով ձեռք ծակի տակէն կ'ըլլէր: Ետեւն ալ օրը անհեր, որը ըմպելեաց չէր, որ խմելու զէն, որ մէկն ալ պատու զէն, և նա մանք ալ բընաւ բան մը չունենալով ձեռքերն ինքն կը կըլին փոխադարձ հանգըստութեան համար: Այս հանգըստութեան տուն մը կերթալին, ալ որ ուրիշ զիմակաւորուհի եաց խումբ մ'ալ ամենց կ'ապտէր: Այնպիսի յոռաւոր երթալով, Անգլիա-Համարի փողոցէն դարձած միջոցին գիմակաւոր մը գէմը կ'ընէ, որն որ իրեն կը մօտենայ գլխին վրայ իրենց կ'առնուի: Այնպիսի ալ յիշեալ գիմակաւորը իւր խումբէն կ'արձակուի շնորհակալ կ'ըլլայ, և թաղան անոր յանձնելուն պէս

անմիջապէս կը վազէ Երթալիք տուններին իրենց գաւառաւոր իմաց տալու, և տեսնելու թէ պատրաստ են: Շատ չ'անցիր խումբը կը հասնի, և իւրաքանչիւր իւր կրած ուտեստը վար դրած ատեն կը տեսնեն թէ լսալան չի կայ:

— Ուր է լսալան, կը պօռայ այլ վաղը, չըլլայ որ ընկերիս ճամբէն մտնիր: Երթալ մէկերնիս գլուխները զինքը:

— Բայց տեսնենք, կը պատասխանէ միւսը թէ միւս է մէկերնիս պալկաւ:

Չայս ըսելով կ'սկսին համբել և խումբին անդամներն առջողջ կը դռնեն:

— Պակաս մարդ չը կայ, կ'ըսեն:

— Ուրեմն լսալան գողցուցինք, կ'ըսէ այլադը, և ես ալ չ'որհաւալ եղալ իրմէն զիս բռնէս աղաւուն համար:

Բայց ալ ժամանակը անցեր էր կորուստը գտնելու, և որովհետեւ միւսակայ չ'աշխատելով իրեք չէր կրնար արուիլ, ուստի այնպիսի ստիպուեցաւ նորէն պահուի մ'ընթալով խոհարարին ուրիշ ընթերիք մը պատրաստել տալու:

ԱՆՊԱՏՆԵԶ ՅԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԵԼ

Տարիներէ ի վեր քաղաքական յանցանք բանտարկեալներուն դատար քննելու համար ոստիկանութեան պաշտօնատունը նորոգ կողմուած ժողովոյ մը հաստատութիւնը ծանուցանելու առթիւ, մեր ըրած մէկ գիտողութեանը դէմ որոտնելով փոքրիկ, շաբաթ աւուր լսելով մէկ այն աստիճան նախատար յարաւածով մը մեր վրայ կը յարձակի, որ իրմէն նախադրապարկեալ համարած տեղական լրագրաց մէջ հազիւ թէ նմանք տեսնուած է:

Երթալ գրութիւնը, որոյ կատարի լեզուն փոքրիկն էր, լսելով մը խորագրութեան անմիջապէս կը գտնենք, և իրեն հարկ եղած յարգանքն այնչափ մեծ պատիւ մը չը բերեր, այն աստիճան կոշտութիւն մը ցոյց կը տայ, որ մեր զգոտութիւնը չը ներքէ մեղ զանի լիարդ-մանաբար մեր ընթերցողաց ներկայացնէ: Գի կուտ ու անարժան լեզու մը հաճոյք զգացող միայն կը փութայ այդպիսի յոգուածի մը արժանաւոր հիւրին: Կալով լին մ'ընելու, ուստի մեք ալ նախ այդ օճով գրութիւն մը տեսարժան կը դառնանք մեր ուղղուի պատասխանին, չ'ընդունելով մեղ գէմ իւր գործածած անվայել բառերը, առանց սակայն զատ ընդ իրեն վերադարձնելու զեւելու: Երեքշաբթի չէնք ուղեր այդպիսի ի յիշն խնդրոյ մը համար վիճաբանութեան մտնել աչի լրագրոյն հաւ, որոյ խորագրական սկզբունքը մեր ընթերցողը խիստ մեծ մասին անմասն զողով, մեծ կուրսութիւն մը չ'ընծայէ իրենց այս վէճը: Միայն թէ ներկայ խնդրոյն ծագմանը վրայ զատ փոքր ինչ անդիկալ լին մ'ալ տալ բաւ կը համարուի: Եւ այն ալ սլ թէ ի պատասխանի փոքրիկն ալ միայն ի ծանօթութեան մեր ընթերցողաց:

Մեք յիշեալ գիտողութեան մէջ ըրած էինք, թէ բանտարկեալներ Պուլկար ըլլալուն համար, Գուրիէ անպարտ արձակուակը յուսայ, եթէ Հոյ լինին այդչափ հոգ չը պիտի ընէր: Ասով ըսել չէինք ուղեր թէ Գուրիէ Հոյց վրայ հարստահարութեանը անատրեք է, այլ թէ Պուլկարաց դատին նկատմամբ բոլոր ջոտագովութիւնը և ինչպիսիս Հոյց ըրած գրից մէջ տարբերութիւն և խորութիւն մը տեսնուիլը, և

